

26- DIŞ İLİŐKİLER

I- ÖNCELİKLER LİSTESİ

ÖNCELİK 26.1 Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi

ÖNCELİK 26.2 Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)

ÖNCELİK 26.3 Çift Kullanımlı Mallar

II- ÖNCELİKLERİN TANIMLARI VE ÖNCELİKLER ÇERÇEVESİNDE AB MEVZUATINA UYUM, UYGULAMAYA YÖNELİK KURUMSAL YAPILANMA VE FİNANSMAN TABLOLARI

ÖNCELİK 26.1 Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi

1- Kısa Bilgi

Genelleştirilmiş Tercihler Sistemine (GTS) uyum amacıyla ilk düzenleme 2002 yılı İthalat Rejimi Kararı kapsamında, bu mevzuatın gerektirdiği menş kurallarına ilişkin düzenlemeler ise 2001/3485 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1 Ocak 2002 tarihi itibarıyla yürürlüğe konulmuştur. Bu çerçevede, 2456 adet 12’li Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) bazında hammadde ve yarı mamulde, Topluluğun “uyuşturucu ile mücadele programı” kapsamındaki uygulamaları ile diğer özel teşvikleri hariç, tüm düzenlemeleri bahse konu rejime aynen yansıtılmıştır. Bu bağlamda, “Silahlar Hariç Bütün Ürünler (EBA)”nın inisiyatifine de bahse konu 2456 kalem malda en az gelişmiş ülkelerin (EAGÜ) lehine olmak üzere işlerlik kazandırılmıştır. Böylece, AB’nin GTS rejimi kapsamında yer alan ülkelerin sistemden yararlandırılması mümkün olmuştur.

Ocak 2003 tarihi itibarıyla yürürlüğe konulan 2003 yılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar kapsamında ise, 428 adet 12’li bazda GTİP’de yer alan ürünlerin ilavesi ile GTS kapsamındaki GTİP sayısı 2884 adede yükseltilmiştir.

Mevcut düzenleme ile özel teşvik mekanizmalarıyla tanınan tarife indirimleri hariç, ülke kapsamı, ürünlerin hassasiyet dereceleri ve tercihli tarife oranları açısından AB’nin rejimine sonuçları itibarıyla uyum sağlanmıştır. AB’nin Genelleştirilmiş Tercihler Sisteminde yer alan ürün kapsamı ile ülkemizce yapılan düzenlemedeki ürün kapsamı arasında halen farklılıklar bulunmaktadır.

AB’nin Genelleştirilmiş Tercihler Sistemine uyum ile ilgili çalışmalar ülkemiz ihtiyaçları dikkate alınarak yürütülecek olup, bu konuda Avrupa Komisyonu ile Topluluk sistemine tam uyum sağlanmasına ilişkin görüşmelere devam edilecektir.

ÖNCELİK 26.2 Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)

1- Kısa Bilgi

AB'nin tercihli ticaret anlaşmalarının üstlenilmesine yönelik çalışmalar doğrultusunda, Türkiye bugüne kadar tüm Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri, İsrail, Makedonya, Bosna Hersek ve Hırvatistan ile serbest ticaret anlaşmalarını tamamlamıştır. Hırvatistan ve Bosna Hersek ile yapılan anlaşmalar hariç olmak üzere, Türkiye'nin tamamladığı tüm serbest ticaret anlaşmaları yürürlüktedir. Hırvatistan ile akdedilen serbest ticaret anlaşması 1 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girecek olup, Bosna-Hersek ile akdedilen serbest ticaret anlaşmasının ise 2003 yılının üçüncü çeyreğinde yürürlüğe girmesi beklenmektedir. Ayrıca Türkiye'nin EFTA ile olan serbest ticaret anlaşması 1992 yılından itibaren yürürlüktedir.

Ancak Türkiye, AB'nin serbest ticaret anlaşmalarının üstlenilmesi sürecinde, gerek AB dış ticaret politikasının dinamik yapısından, gerekse serbest ticaret anlaşması akdetmek istediği ülkelerin isteksiz tutumlarından kaynaklanan güçlüklerle karşılaşmaktadır. AB sürekli olarak yeni düzenlemelere taraf olmakta ve tercihli ticaret ağı giderek yaygınlaşmaktadır. Ayrıca, Akdeniz ülkeleri başta olmak üzere üçüncü ülkeleri serbest ticaret anlaşması müzakerelerini başlatmaya ikna etme, müzakereye başlanmış olanlarla ise anlaşmayı sonuçlandırma konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Sonuç olarak, AB'nin tercihli ticaret anlaşmalarının üstlenilmesi, Türkiye için hareketli bir hedef olarak kalmaya devam etmektedir.

Dolayısıyla, Türkiye'nin yanı sıra, ilgili üçüncü ülkenin de irade göstermesi gerekmekte ve üçüncü ülkenin gerekli iradeyi göstermediği bu alanda, serbest ticaret anlaşmalarının üstlenilmesi sürecini uyum takvimine bağlamak mümkün olamamaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin bu alandaki yoğun çabaları önümüzdeki dönemde de devam edecektir. AB'nin tercihli ticaret anlaşmalarının üstlenilmesi yönünde bugüne dek kaydedilen gelişmelere Ek 26.1'de yer verilmiştir.

ÖNCELİK 26.3 Çift Kullanımlı Mallar

1- Kısa Bilgi

Çift kullanıma konu mallar ve teknolojiler konusunda AB sistemi ile aramızda bir farklılık bulunmamakta, yalnızca Topluluğun kontrol rejimi tek bir kurum ve mevzuat çerçevesinde, ülkemizin kontrol rejimi ise değişik kurumlar ve düzenlemeler ile yürütülmektedir. Bu çerçevede, ülkemiz halihazırda çift kullanımlı malzemelerin ihracatının kontrolünü amaçlayan ve AB'nin taraf olduğu tüm uluslararası ihracat kontrol düzenlemelerine ve rejimlerine taraf bulunmaktadır. Söz konusu düzenlemeler ve rejimler; Wassenaar Düzenlemesi, Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi, Avustralya Grubu, Nükleer Tedarikçiler Grubu, Zangger Komitesi ve Kimyasal Silahlar Sözleşmesidir. Ülkemiz, 1334/2000 sayılı AB Tüzüğü'nün 5. maddesinde bahsedilen 94/942/CFSP sayılı Karar ile denetime tabi tuttuğu tüm malzeme ve teknolojileri denetlemekte ve uluslararası düzenlemelerdeki paralel değişiklikleri bu listeye yansıtılmaktadır. Ancak, denetimde esas alınan kriterler, adı geçen Tüzüğü'nün 7. maddesinde yer alan kriterler olmakla birlikte sistemdeki tek farklılık, AB denetimini tek bir mevzuata dayandırırken, ülkemizde ihracat kontrol rejimine tabi maddelerin denetiminin, bu maddelerin özellikleri itibarıyla uygulamada birden fazla kurumun yetkisinde ve hukuki düzenleme çerçevesinde yürütülmesidir.

Ek 26.1**TÜRKİYE'NİN AKDETTİĞİ SERBEST TİCARET ANLAŞMALARI (STA)¹⁾**

EFTA	
10 Aralık 1991	STA Cenevre'de imzalandı.
1 Nisan 1992	STA yürürlüğe girdi.
5 Kasım 2002	VI. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.
İSRAİL	
14 Mart 1996	STA Kudüs'te imzalandı.
1 Mayıs 1997	STA yürürlüğe girdi.
5 Haziran 2001	V. Ortak Komite toplantısı Kudüs'te yapıldı.
ROMANYA	
29 Nisan 1997	STA Ankara'da imzalandı.
1 Şubat 1998	STA yürürlüğe girdi.
13-14 Aralık 2001	IV. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.

¹⁾ Yürürlük tarihine göre sıralanmıştır

LİTVANYA	
2 Haziran 1997	STA Vilnius'da imzalandı.
1 Mart 1998	STA yürürlüğe girdi.
3 Nisan 2001	III. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.
MACARİSTAN	
8 Ocak 1997	STA Budapeşte'de imzalandı.
1 Nisan 1998	STA yürürlüğe girdi.
12-13 Aralık 2000	III. Ortak Komite toplantısı Budapeşte'de yapıldı.
ESTONYA	
3 Haziran 1997	STA Talin'de imzalandı.
1 Temmuz 1998	STA yürürlüğe girdi.
4 Ekim 2002	III. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.
ÇEK CUMHURİYETİ	
3 Ekim 1997	STA Ankara'da imzalandı.
1 Eylül 1998	STA yürürlüğe girdi.
SLOVAKYA	
20 Ekim 1997	STA Ankara'da imzalandı.
1 Eylül 1998	STA yürürlüğe girdi.
10 Nisan 2001	I. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.

BULGARİSTAN	
11 Temmuz 1998	STA Sofya'da imzalandı.
1 Ocak 1999	STA yürürlüğe girdi.
16-17 Ocak 2003	II.Ortak Komite toplantısı Sofya'da yapıldı.
POLONYA	
4 Ekim 1999	STA Ankara'da imzalandı.
1 Mayıs 2000	STA yürürlüğe girdi.
30 Ocak 2003	II. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.
SLOVENYA	
5 Mayıs 1998	STA Ankara'da imzalandı
1 Haziran 2000	STA yürürlüğe girdi.
LETONYA	
16 Haziran 1998	STA Riga'da imzalandı.
1 Temmuz 2000	STA yürürlüğe girdi.
MAKEDONYA	
7 Eylül 1999	STA Ankara'da imzalandı.
1 Eylül 2000	STA yürürlüğe girdi.
17 Ocak 2002	II. Ortak Komite toplantısı Ankara'da yapıldı.

HIRVATİSTAN	
13 Mart 2002	STA Zagreb'te imzalandı.
1 Temmuz 2003	STA yürürlüğe girecektir.
BOSNA-HERSEK	
3 Temmuz 2002	STA Ankara'da imzalandı.
2003, III. Çeyrek	STA'nın yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

MÜZAKERELERİ DEVAM EDEN SERBEST TİCARET ANLAŞMALARI

MISIR	
Nisan 1997	Taslak Metin gönderildi.
21-23 Mayıs 2003	Dördüncü Tur Müzakere Ankara'da gerçekleştirildi.
FAS	
Nisan 1997	Taslak Metin gönderildi.
7 Mart 2002	Dördüncü Tur Müzakere Ankara'da gerçekleştirildi.
FAROE ADALARI	
Ekim 1999	Taslak Metin Danimarka'ya gönderildi.
6-7 Mart 2000	Birinci Tur Müzakere Ankara'da gerçekleştirildi.

TUNUS	
Nisan 1997	Taslak Metin gönderildi.
12-13 Ekim 1998	Araştırmacı mahiyetteki görüşmeler yapıldı.
27 Eylül 2002	II. Teknik Komite toplantısı Ankara'da yapılmıştır.
FİLİSTİN	
Ağustos 1997	Taslak Metin gönderildi.
18-19 Şubat 1998	Ankara'da araştırmacı mahiyetteki görüşmeler yapıldı.
LÜBNAN	
Nisan 2002	Taslak Metin gönderildi.
17 Aralık 2002	Araştırmacı mahiyetteki görüşmeler yapıldı.
ARNAVUTLUK	
Nisan 2002	Taslak Metin gönderildi.
1 Nisan 2003	Birinci Tur Müzakere Ankara'da gerçekleştirildi.

TASLAK STA METNİ GÖNDERİLENLER

MALTA	
Şubat 1998	Taslak Metin gönderildi.
ÜRDÜN	
Nisan 2000	Taslak Metin gönderildi.
MEKSİKA	
Mayıs 2000	Taslak Metin gönderildi.
GÜNEY AFRİKA	
Temmuz 2000	Taslak Metin gönderildi.
CEZAYİR	
Ocak 2001	Taslak Metin gönderildi.
YUGOSLAVYA (FRY) (SİRBİSTAN VE KARADAĞ CUMHURİYETİ)	
Haziran 2002	Taslak Metin gönderildi.
SURİYE	
Şubat 2003	Taslak Metin gönderildi.